

Revize RVP se musí lépe komunikovat. Největší výzvou roku 2027 bude pro školství financování, říká ministr Plaga

6.3.2026 - Patricie Martinů | EDUin

Proměna komunikace resortu, otázka financování, revize RVP či duševní zdraví žáků. O tom s Robertem Plagou diskutovali experti na Kulatém stole SKAV a EDUinu, na němž ministr školství poprvé podrobněji představil svou vizi a konkrétní záměry do příštích let.

O čem jsme mluvili na kulatém stole:

- o **vizích a prioritách současného ministra školství**: kdo pro něj bude středobodem a jak změnit komunikaci resortu;
- o **nejnaléhavějších výzvách pro školy**: jak posílit duševní zdraví dětí a jak vnímat roli školy v době AI a demografických změn;
- o **financování resortu školství**: jak experti komentovali navržené výdaje na vzdělávání a jak se ministr staví k možným úpravám PHmaxů či inkluze;
- o **probíhající revizi RVP**: v čem podle ministra selhalo řízení procesu zavádění rámcového programu a jakou podporu pro jeho implementaci školy potřebují;
- o **snížování nerovností**: proč klást důraz na komplexní rozvoj strukturálně postižených regionů a jak mohou pomoci nová pravidla odkladů.

Od ledna 2026 vstoupila v platnost řada systémových změn – od zpřísnění odkladů školní docházky přes přesun financování ostatních neinvestičních výdajů na zřizovatele až po nové povinnosti škol v oblasti podpůrných pozic. Zároveň však až donedávna visela ve vzduchu otázka osudu revize Rámcových vzdělávacích programů: mateřské školy měly podle revidovaných dokumentů začít povinně učit od září 2026, základní školy pak o rok později. Ke všemu je tu stále politicky citlivé téma inkluze: zatímco ještě na podzim loňského roku zaznívala z koaličních řad volání po zásadní revizi nebo i zrušení inkluzivního vzdělávání, rétorika se od té doby výrazně zmírnila. Jaké konkrétní plány má ve svém dalším mandátu staronový ministr školství Robert Plaga a jak se k nim staví experti?

Fokus na dítě - ale mluvíme všichni stejným jazykem?

Ať jde o inkluzi či změnu obsahu vzdělávání, ministr pojmenoval, skrze jakou optiku na všechna témata ve vzdělávání bude pohlížet: optikou dopadů na děti a žáky samotné. Zároveň upozornil, že slabinou minulého volebního období nebyl obsah politických rozhodnutí, ale jejich komunikace, a to zejména směrem k rodičům. Ministerstvo podle něj ztratilo důvěru po covidové krizi a přestalo být slyšet jako hráč, který ke všem aktérům mluví, připravuje podporu a nástroje pro terén dřív, než do něj něco vyše. „Velmi rád bych pracoval mnohem více s rodičovskou veřejností, protože velkou brzdou změn je určitá část rodičů – ne že by to mysleli špatně, ale že jim nejsou dostatečně vysvětlovány,“ uvedl.

Pro to je však třeba nejprve dosáhnout shody na společném jazyce napříč celým systémem, od ředitele malé venkovské školy po nejvyšší resortní posty. „Jestli chceme dostat rodiče na svoji stranu, musí celý systém mluvit v základu podobně,“ mínila Magdalena Mouralová, která působí na katedře veřejné a sociální politiky Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Jan Sýkora, předseda

kontrolního výboru Stálé konference asociací ve vzdělávání (SKAV), připomněl, že se vůbec nejedná o novou otázku: „Od roku 2004 máme Rámcový vzdělávací program, který se ale nepropsal do reality škol. A jak se to stane teď, po dvaceti letech? Jaké nástroje použijeme, aby se opravdu změnilo paradigma přemýšlení o dětech a jejich úspěchu?“

„Rád bych mnohem více pracoval s rodičovskou veřejností. Velkou brzdou změn je určitá část rodičů – ne že by to mysleli špatně, ale nejsou jim dostatečně vysvětlovány.“

Robert Plaga ke zlepšení komunikace

Rok 2026 jsme finančně zvládli pokrýt, příští však bude těžký

Velký vliv bude mít jistě otázka dostatečného financování. Plaga, který původně během podzimu loňského roku požadoval navýšení rozpočtu o tři až sedm miliard korun, nakonec může počítat s 2,5 miliardami korun na regionální školství a s půl miliardou korun ze všeobecné pokladní správy. Tak tak bude stačit na zafinancování změn, které zavedla novela školského zákona. Ekonom Daniel Münich z think-tanku IDEA při CERGE-EI upozornil na závažný právní problém, který celou situaci ještě komplikuje: vláda dosud nepředložila zákonem požadovaný střednědobý výhled státního rozpočtu na roky 2027–2028, bez čehož jsou závazky vlády vůči školství obtížněji vymahatelné. „Vnímám, že rok 2027 bude ještě horší než letošní. Nejspíš to bude nejtěžší souboj, který by nevyšel žádné vládě,“ připustil Plaga. Jako příčinu pojmenoval mimo jiné zrušení superhrubé mzdy během minulé vlády hnutí ANO, které podle něj systém ochudilo o příjmy, jež by jinak mohly přitéct i do školství.

Podle sociologa a zakladatele organizace PAQ Research Daniela Prokopa však lze v systému identifikovat až 20 miliard korun, které jsou vynakládány neefektivně – v roztržité síti základních škol, v necíleném financování soukromých a církevních škol, které nezohledňuje jejich selektivitu, či ve vysoké míře neúspěšnosti studia na vysokých školách. „Cíl dostat se na průměr OECD předpokládá navýšení o padesát až sedmdesát miliard korun oproti současnosti. Těchto dvacet miliard by šlo využít lépe – ale nebylo by to ušetření, pouze efektivnější vynaložení prostředků,“ upřesnil.

Plaga zároveň odmítá, že by úspory ve školství šly hledat omezením inkluzivního vzdělávání. Naopak zdůraznil, že vzdělávání dítěte ve speciální škole stojí dvakrát až třikrát více než v běžném vzdělávacím proudu. Problém podle něj nespočívá v samotném principu společného vzdělávání, ale v jeho kvalitě a v tom, jak zajistit, aby byla skutečně zaručena nejen pro inkludované děti, ale i pro zbytek třídy.

Samostatnou kapitolou je financování prostřednictvím tzv. PHmaxů, normativů určujících maximální výši příspěvku na vzdělávání žáka. „Musíme analyzovat, jestli PHmaxy, tak jak jsou nastavené, nejdou náhodou opačným směrem. Například pokud Praha nezřídí dostatek míst na gymnáziích a děti odejdou na soukromá gymnázia, část nákladů přebírá stát. Finance za žáky ze Středočeského kraje za nimi rovněž nejdou,“ upozornil Prokop. „Nebudu měnit systém bez toho, abych znal data. Pokud zjistíme, že jej nelze opravit, zvážil bych přechod na per capita financování. Jedná se ale o nouzovou variantu,“ uvedl ministr. Systém PHmaxů zavedl Plaga sám během svého minulého mandátu v roce 2020. Analýza dopadů přitom nebyla zadána ani za jeho nástupce Mikuláše Beka.

„Národní pedagogický institut se velmi snažil, Národní kurikulární rada se snažila – ale

ten, kdo měl celý proces řídit a koordinovat tak, aby jednotlivé součásti hrály spolu, mělo být ministerstvo. Tady jsme selhali.“

Robert Plaga k revizi RVP

V revizi RVP musí ministerstvo převzít řízení

Revize Rámcových vzdělávacích programů (RVP) byla nejkompexnějším tématem celého kulatého stolu, který se uskutečnil den před [oznámením](#) posunutí harmonogramu účinnosti nejen revize RVP pro základní vzdělávání, ale i předškolní. Podle ministra Plagy však není problém v obsahu revize, ale v tom, jakým způsobem byl její dosavadní proces řízen. „Národní pedagogický institut se velmi snažil, Národní kurikulární rada se snažila – ale ten, kdo měl celý proces řídit a koordinovat tak, aby jednotlivé součásti hrály spolu, mělo být ministerstvo. Tady jsme selhali,“ uvedl.

„Rozhodně nechápejte tento krok tak, že něco zastavujeme. Naopak práce na tom, aby se skutečně tato reforma obsahu vzdělávání propsala do každé jednotlivé třídy, každé jednotlivé hodiny, vyžaduje soustředěnou podporu ze strany ministerstva. Čas tedy využijeme k tomu, aby ke změně na školách skutečně postupně došlo,“ zdůraznil na tiskovém brífinku ministerstva. Za klíčovou označil také otevřenou komunikaci ze strany MŠMT a NPI ČR. Na kulatém stole dodal: „Pojďme si říct, že to je příběh společného učení. Není to tak, že ke dni spuštění je to dokonalý a hotový dokument – ale živý dokument, nad kterým se budeme pravidelně potkávat.“

U tématu cizích jazyků jakožto jednoho z nejdiskutovanějších témat revize zastává Plaga u druhého cizího jazyka jeho povinnou volitelnost. U otázky, zda zrušit, či ponechat povinnou angličtinu od prvního ročníku základní školy, je však opatrnější: „Pokud bude dostatečná podpora, umím si to představit, ale jsem spíše příkloněn k tomu, dokud nemáme dost elementaristů, kteří by mohli nejmenší děti učit angličtinu, že by to nemělo být povinné. Nechám se však přesvědčit,“ uvedl.

Problém netkví jen v samotném RVP, zásadní jsou také kvalitní modelové ŠVP a hluboká podpůrná infrastruktura. Sýkora upozornil, že požadavek na 4 800 ředitelů, aby byli experty na tvorbu kurikula, je nerealistický: „Jsou školy, kde tato změna již proběhla, ale jen hlubokou analýzou toho, co pro tu změnu skutečně potřebovaly, zjistíme, co může podporovat i ostatní,“ řekl. Prokop konkretizoval, že je potřeba dopracovat zejména první modelové ŠVP a lépe definovat očekávané výstupy. Navázat by na ně mělo testování, které bude měřit skutečné dopady na čtenářskou a matematickou gramotnost žáků, nikoliv jen formální aplikaci RVP sledovanou Českou školní inspekcí. Pro skutečné poučení potřebuje resort efektivně pracovat s daty a umět přiznat chybu. „Je sice těžko obhajitelné z pozice státní správy chybovat, ale je potřeba v systému zavést tuto kulturu učení se,“ uvedla Mouralová.

„S dostatečnou podporou si to umím představit, ale dokud nemáme dost elementaristů, kteří by mohli nejmenší děti učit angličtinu, přikláním se k tomu, že by to nemělo být povinné.“

Robert Plaga k povinné angličtině od 1. ročníku ZŠ

Bez dat a analytického zázemí to nepůjde

Je také potřeba posílit datovou základnu pro řízení vzdělávací politiky. Jako jeden z prvních kroků Plaga avizoval předložit na vládě návrh resortního informačního systému – tzv. registrů –, jehož příprava začala již za předchozího kabinetu. Chce také vybudovat tzv. delivery unit: expertní tým přímo podřízený ministrově, který bude přetavovat sebraná data v konkrétní opatření. Na

ministerstvu zároveň stále běží projekt [IPs DATA](#) z OP JAK, jehož cílem je pracovat se sebranými daty z terénu.

Je však důležité, aby datová práce přestala být závislá na financování z evropských projektů a stala se součástí kmenové agendy ministerstva. Jedině tak podle Mouralové bude moct být udržitelná: „Část této datové práce, která se za poslední roky na ministerstvu zlepšila, je stále nesystémově hrazená z projektů,“ uvedla. Prokop pojmenoval konkrétní mezery: „Nevíme, jaký efekt mají asistenti pedagoga na vzdělávání dětí. Nevíme, co přinesl Národní plán obnovy. Potřebujeme měřit v uzlových bodech, propojit dávkový systém se školami, mít data o přidané hodnotě škol,“ shrnul.

„Lepivá podlaha“ nerovností

V Česku dlouhodobě řešíme problém velkých regionálních nerovností, kdy se chudoba koncentruje v některých lokalitách. Podle Prokopa se jedná o mnohovýštinový problém, který nelze řešit jen opatřeními uvnitř škol. „Měli bychom se zaměřit i na regionální rozvoj, protože když se vzdělávání zlepší, ale vzdělaní lidé z regionu odchází, je těžké přilákat i učitele,“ vysvětlil.

Druhou vrstvou je destabilizace rodin – nikoliv extrémní chudoba, ale bytová nouze a exekuce, které se silně promítají do vzdělávání dětí. Třetí vrstvou je nerovné hrací hřiště mezi školami. „Extrémně koncentrujeme zátěž do úzké skupiny škol. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami často chodí do těch samých škol, kde jsou i socioekonomicky znevýhodněné děti. Tato zátěž musí být přiměřeně rozdělena,“ zdůraznil sociolog.

Potýkáme se zároveň s jakýmsi ekvivalentem skleněného stropu, neviditelnou bariérou ve formě „lepivé podlahy“ na všech stupních vzdělávání, a to zejména středních školách. Jejich struktura je velmi fragmentovaná, s výběrem školy i oboru velmi brzy a bez možnosti jej snadno změnit v průběhu studia. S tím se pojí i dlouho avizovaná inovace oborové soustavy – ta podle Plagy ale není ani na začátku: „Ačkoliv bylo deklarováno, že je skoro dokončena, ve skutečnosti nemáme vydefinovaný ani všeobecný základ, došlo k pouhé dílčí redukci oborů.“ Münich rovněž připomněl, že Národní ekonomická rada vlády (NERV) – která byla [mezitím zrušena](#) – předložila přibližně před rokem tehdejší vládě konkrétní seznam opatření na snížení regionálních nerovností ve vzdělávání, nebyla však zatím využita.

Podle Münicha mají nerovnosti prvopočátek již v dostupnosti kvalitního předškolního vzdělávání. Ačkoliv vlivem demografie bude situace s kapacitami mateřských škol lepší, zdaleka ne ve všech regionech. Pomoci by mohla zavedená redukce odkladů školní docházky od tohoto roku, znovu ale záleží na tom, co říkají data: „Tato obrovská redukce odkladů by se měla vyhodnotit, a to rychle,“ řekl Münich. „Tak, jak je to nastaveno bez dopadové studie a konkrétní analýzy dat, to přinese sice úspěšnou statistiku v OECD, kdy se nám podaří snížit procento odkladů, ale toto velké tvrdé kladivo nasune do škol i některé nezralé děti, a podpory pro ně není dost,“ souhlasil ministr. Ačkoliv je v současném nastavení dostupná podpora, jako je asistent pedagoga či slovní hodnocení v prvním a druhém ročníku škol, Plaga přislíbil, že si počká na data z prvního roku a teprve pak bude situaci řešit.

Ministr rovněž pojmenoval téma přijímání ukrajinských dětí jako „občanů třetí kategorie“, na které [upozorňoval EDUin](#), a které je podle něj přímým důsledkem neřízeného systému. „Nelze to řešit silou, ale systémovým posílením – vytvářením míst, kde bude možné nerovnosti skutečně snižovat,“ uvedl. Jako konkrétní nástroje zmínil indexované financování a záměr stáhnout část kategorií ostatních neinvestičních výdajů (ONIV) zpět pod resort.

„Ačkoliv bylo deklarováno, že je skoro dokončena, ve skutečnosti nemáme vydefinovaný

ani všeobecný základ, došlo k pouhé dílčí redukci oborů.“

Robert Plaga k inovaci oborové soustavy

Jak budovat odolnost dětí v proměňující se době?

Vším se prolíná linka, která přesahuje jednotlivá opatření – co dnes škola vlastně je a proč ji máme. „Nástup AI a digitálních technologií a demografické změny; to vše nás vyzývá k tomu, abychom si tyto otázky pokládali. Měli jsme si je klást celou dobu, ale desítky let jsme mohli dělat věci víceméně stále stejně. Teď najednou zjišťujeme, že možná nemůžeme,“ zamýšlela se Mouralová.

„Jsme uprostřed dynamického nárůstu duševních poruch a zhoršeného psychického stavu,“ konstatoval však Plaga jiný důsledek vlivu digitálních technologií. Řešení podle něj nespočívá jen v navyšování počtu školních psychologů a dětských psychiatrů, ale v prevenci a budování odolnosti namísto řešení následků. Za institucionální základ tohoto ekosystému označil Národní ústav duševního zdraví, který by měl být centrem psychologického výzkumu a ve spolupráci s pedagogickými fakultami přinášet poznatky použitelné přímo ve školách. Každý absolvent pedagogické fakulty by tak měl mít silnější základ i ze sociální a klinické pedagogiky pro práci s těmito dětmi.

„Učitelé by ale měli také dokázat tyto problémy rozpoznávat a využívat podpůrné profese, které jsou ve školách k dispozici,“ připomněl Prokop. Proto je důležité v učitelích budovat vědomí, že jsou profesionálové, kteří zvládnou pracovat s dětmi z různých zázemí a vědí, že pro to mají od státu podporu. „Školy, které od roku 2004 berou vážně rozvoj kompetencí, odolnost u svých žáků přirozeně rozvíjejí. Pokud vytvoříme správné prostředí, resilience se tam vytváří sekundárně, téměř automaticky,“ doplnil Sýkora.

Bez řešení příčiny se ale celý problém prohlubuje: česká psychologická věda je podle Münicha ve srovnání se zahraničím totiž značně slabá. Stát by tak měl podle něj podpořit vznik špičkových center psychologického výzkumu na vysokých školách, včetně například psychometrie a přilákání zahraničních odborníků, kterých je v Česku nedostatek.

Většina zásadních změn, které experti i ministr pojmenovali, však nepřinesou výsledky dříve než za jedno nebo dvě volební období. Většinový pohled ale často necílí za horizont čtyř let volebního cyklu. Potřebujeme proto vzdělávací politiku postavenou na dlouhodobě sbíraných datech, systémové financování a možná i odvalu k nepopulárním rozhodnutím. A to vše dříve, než demografický pokles a nástup umělé inteligence přinesou změny, na které systém nestihne reagovat. „Těchto dat je však obrovské množství a legislativní bariéry v propojování dat napříč resorty jsou reálným problémem. Jsme stále patnáct až dvacet let daleko od plného propojení,“ uzavírá Münich.

Diskuze se zúčastnili:

Magdalena Mouralová / katedra veřejné a sociální politiky FSV UK

Daniel Münich / IDEA při CERGE-EI

Robert Plaga / ministr školství

Daniel Prokop / PAQ Research

Jan Sýkora / Stálá konference asociací ve vzdělávání

Moderátor:

Miroslav Hřebecký / EDUin

<https://www.eduin.cz/clanky/kulaty-stul-plany-ministra-roberta-plagy>